

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ประวัติ วิวัฒนาการ วัตถุประสงค์ วิธีการ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การลงโทษประหารชีวิต และการยกเลิกโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ ประกอบกับการศึกษา ทักษะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ผู้เสียหาย/เหยื่อ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลของ การกระทำความผิด ผู้เคยต้องโทษประหารชีวิต นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์/กฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษากฎหมายการลงโทษประหารชีวิต และผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเหยื่อ และองค์กรสิทธิมนุษยชน และประชาชนทั่วไป ที่มีต่อการยกเลิก โทษประหารชีวิต และแสวงหาข้อสรุปในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย โดยใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธี คือ การศึกษาจากเอกสาร และ การศึกษาภาคสนาม

ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 15 ท่าน เกี่ยวกับทักษะต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ สภาพปัญหาอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย, ทักษะต่อการลงโทษ ประหารชีวิต และทักษะและข้อสรุปต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย โดยในแต่ละประเด็น ได้แยกเป็นประเด็นคำถามย่อย เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ให้สัมภาษณ์มากยิ่งขึ้น และ เพื่อประโยชน์ในความครอบคลุมข้อมูล และทักษะในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น โดยผล การสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. พลตำรวจเอก อชิรวิทย์ สุพรรณเภสัช : รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
2. นายอดิเรก ลุยวิกัย : อัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญากรุงเทพใต้ 3
3. นายदनัย อนันตโย : อุปนายกฝ่ายกิจการพิเศษ สภานายความ
4. นายอนันต์ คงบริรักษ์ : ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญากรุงเทพใต้
5. นายนที จิตสว่าง : อธิบดีกรมราชทัณฑ์
6. นางสาวปรียาพร ศรีมงคล : รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
7. นายกอบเกียรติ กสิวิวัฒน์ : รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
8. นางสาวมุกดา (นามสมมติ) : ภรรยาของเหยื่อผู้เสียชีวิต

9. นายนิติ (นามสมมติ) : ผู้เคยต้องโทษประหารชีวิต และได้รับการอภัยโทษ
 10. รองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนวาณิชย์ : อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 11. ศาสตราจารย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี : กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 12. นายพิทักษ์ เกิดหอม : นักกฎหมายประจำโครงการศึกษาการลงโทษประหารชีวิต
 13. นายเปี้ยน แดงหวาน : ผู้อำนวยการมูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและสตรี
 14. นางสาวสมศรี หาญอนันทสุข : ประธานองค์การนิรโทษกรรมสากล (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล) ประจำประเทศไทย
 15. นางสาวศุภานัน โปธิ : ประชาชนทั่วไป
- โดยสามารถสรุปทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย ในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย

ปัจจุบันสังคมไทยยังคงมีสถิติคดีอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น และรูปแบบ วิธีการในการกระทำผิดก็มีความรุนแรง หลากหลาย และมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น อันเป็นผลมาจากปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยกระบวนการยุติธรรมไทยยังประสบปัญหาทั้งในเรื่องบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เช่น จำนวนบุคลากรมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งยังขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ขาดความเข้าใจในระบบการดำเนินงาน เป็นต้น ส่วนด้านงบประมาณนั้นปัญหาหลักคืองบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ทั้งในด้านการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ สืบสวนสอบสวน จนถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องโทษ ด้านการพิจารณาคดีพบว่ามีความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดีมาก ส่งผลให้ปริมาณคดีล้นศาล และพบปัญหาในเรื่องการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน การสร้างระบบการพิจารณาคดีให้เอื้อต่อกระบวนการยุติธรรม และปัญหาอีกประการหนึ่งที่กล่าวถึง ก็คือ ปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด มีปัญหาในเรื่องระบบการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

2. ทัศนะต่อการลงโทษประหารชีวิต

จากทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่าวัตถุประสงค์ของโทษประหารชีวิต คือ

1. โทษประหารชีวิต เป็นการตอบสนองการแก้แค้นทดแทนให้แก่เหยื่อที่ได้รับผลเสียหายจากการกระทำความผิดที่สาสมกับความผิดที่ก่อขึ้น
2. โทษประหารชีวิตเป็นการข่มขู่ยับยั้งให้คนทั่วไปในสังคมเกรงกลัวต่อโทษ ไม่ให้เกิดการเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่างต่อไป
3. การประหารชีวิตเป็นการตัดผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด
4. โทษประหารชีวิตเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมผู้กระทำความผิดคนนั้นไม่สามารถกระทำความผิดซ้ำได้อีก

โดยการเปลี่ยนวิธีการลงโทษมาเป็นการฉีดสารพิษนั้นมีความเหมาะสมดี เพราะเป็นวิธีการนำไปสู่ความตายของผู้กระทำความผิดเหมือนกัน แต่ไม่ทรมาน หรือทรมานโหดร้ายเหมือนกับวิธีการยิงเป้า แต่ในทางกลับกันผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า โทษประหารชีวิตไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการยับยั้งอาชญากรรม เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น

3. ทัศนะต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย

ผลการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ในสังคมไทย โดยส่วนที่เห็นด้วย มีเหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นเพียงการข่มขู่ระยะสั้นเท่านั้น ไม่มีผลในการป้องกันการก่ออาชญากรรมระยะยาว, อาจเกิดข้อผิดพลาดในกระบวนการดำเนินคดีแล้วส่งผลให้ประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขอะไรได้อีก, การลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถจัดการกับอาชญากรรมอาชญากรรมได้, เป็นการขัดต่อหลักพระพุทธศาสนา และละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน, เมื่อรัฐมองว่าการฆ่าคนเป็นเรื่องที่ผิด ดังนั้น รัฐก็ไม่ควรที่จะกระทำความเสียหายการประหารชีวิตไม่ใช้การแก้ไขปัญหายุ่งยากที่ถูกต้อง เพราะสาเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมไม่ได้มาจากสันดานดิบของคน แต่เกิดจากการหล่อหลอมของสังคม ส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิก มีเหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สามารถป้องปรามอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นหรือคิดจะกระทำในความผิดอุกฉกรรจ์ ทำให้บุคคลอื่นซึ่งเห็นการลงโทษแล้วไม่กล้าจะกระทำความผิด อันเป็นการข่มขู่ยับยั้ง, เป็นการกำจัดคนที่กระทำความผิดหรือเป็นอาชญากร

โดยสันดานออกไปจากสังคมได้อย่างเด็ดขาด อีกทั้งยังเป็นกรรมที่ผู้กระทำผิดควรได้รับ ภายหลังจากการก่อกรรมไว้ ดังนั้นจึงสมควรและสาสมกับฐานความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว, เนื่องจากเห็นว่าไม่จำเป็นต้องดำเนินรอยตามต่างประเทศ เพราะกฎหมายในสังคมไทยเราก็มีความเหมาะสม เหตุสมผล และได้ผ่านการกลั่นกรองมาเป็นอย่างดีแล้ว, อาจสร้างความยืดหยุ่นในการลงโทษ พิจารณาลงโทษของศาลโดยการบัญญัติโทษเพิ่มไว้สองลักษณะ คือ จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต โดยดูจากลักษณะสภาพของความผิดว่า มีสาเหตุมา จากอะไร และสุดท้ายคือ สังคมไทยยังไม่มี ความพร้อม เนื่องจากปัญหาอาชญากรรม การกระทำผิดของคนในสังคมยังมีอยู่มาก หากยกเลิกไป อาจก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคมขึ้นได้

4. ข้อสรุปเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 15 ท่าน ข้อสรุปทัศนะต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย ปรากฏว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีทัศนะเห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีจำนวน 9 ท่าน ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวน 6 ท่าน โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งโดยสรุปถึงแม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ที่มีความเห็นว่าควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย แต่มีข้อสังเกตประการหนึ่งให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันก็คือ ก่อนที่จะประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมในสังคมเสียก่อนโดยการพัฒนาระบบการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการป้องกัน ควบคุมปัญหาอาชญากรรม กระบวนการในการพิจารณาคดี การอำนวยการยุติธรรมแก่ประชาชน รวมไปถึงการสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมให้อยู่ดีมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดีเสียก่อน หากสามารถดำเนินการดังกล่าวได้จริง การจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยก็สามารถทำได้ง่ายขึ้น โดยไม่มีเสียงคัดค้านจากกลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

1. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรดำเนินการในการสร้างกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ มีความจริงจังในการนำตัวผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว พร้อมทั้งมีการพัฒนาแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติของบุคลากรในกระบวนการ

ยุติธรรมให้มีความสอดคล้อง และถูกต้องเหมาะสม และคำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนประกอบให้มากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างสูงสุด

2. กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมควรมีการพัฒนากระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องโทษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างแท้จริง ไม่กระทำผิดซ้ำ เพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากปัญหาอาชญากรรม

3. ภาคการศึกษาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรวิชานิติศาสตร์หรือวิชาการเรียนการสอน เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ให้เน้นในเรื่องสิทธิมนุษยชน หลักทฤษฎีทฤษฎี และการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมประกอบกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการในการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

4. สำนักงานสถิติแห่งชาติควรมีการทำการศึกษาระดมความคิดเห็น (ประชาพิจารณ์) ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตหรือแนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตจากประชาชนทั่วไปในสังคมก่อนที่จะทำการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยนำมาประกอบการรณรงค์ยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย เพื่อป้องกันการต่อต้านจากประชาชนในสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต

5. องค์การพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกโทษประหารชีวิต ควรทำการศึกษา และรณรงค์เรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง จริงจัง โดยอาจ มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เป็นผลมาจากการลงโทษผู้บริสุทธิ์เพราะความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมทั้งในและต่างประเทศประกอบการรณรงค์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องทัศนคติของคนในชุมชนต่อกรณีการลงโทษประหารชีวิต ผู้กระทำผิดที่อยู่ในชุมชนของตน ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการลงโทษดังกล่าว เป็นธรรมหรือไม่ขัดต่อความรู้สึกของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร แล้วนำมาเป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริง และหลักฐานต่าง ๆ ตามกฎหมายและกระบวนการในการพิจารณาคดีของศาล โดยอาจจัดทำเป็นกรณีศึกษาขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมได้รับทราบข้อมูล และให้ความตระหนักในเรื่องการลงโทษ และการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องวิธีการลงโทษที่นำมาแทนการลงโทษประหารชีวิต โดยอาจทำการศึกษาตัวอย่างจากต่างประเทศ แล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะต่อการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีความเหมาะสมต่อไปหากยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย

3. ควรมีการศึกษาทัศนคติของเหยื่อว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อผลที่ได้รับ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการชดเชยความเสียหายจากการกระทำที่เกิดขึ้น นอกเหนือจากการลงโทษประหารชีวิต อันเป็นการแก้แค้น ซึ่งเหยื่อหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อไม่ได้รับการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่อย่างใดเลย

4. ควรมีการศึกษาเชิงสำรวจถึงทัศนคติของประชาชนต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทางการเมือง กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งกลุ่มประชาชนระดับรากหญ้าในสังคม เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีความเหมาะสม ถูกต้องตามความต้องการของประชาชนในสังคมอย่างแท้จริง